

D'Europa a la teva empresa

Anàlisi a diferents nivells dels fons europeus destinats a la recuperació econòmica europea

Introducció

Aquest document és una guia destinada a empreses i emprenedors que pretén apropar, fer més entenedor i aclarir possibles dubtes sobre els diferents fons, mecanismes, estratègies, plans nacionals que han engegat tant la Comissió Europea com els diferents Estats membres amb l'objectiu de reactivar l'economia.

La crisi sanitària provocada per la COVID-19 ha canviat de d'alt a baix el panorama de l'economia mundial, que s'enfronta a una crisi sense precedents. Les necessàries restriccions de mobilitat han dut a una caiguda dramàtica de la demanda, les restriccions a l'oferta d'algunes activitats i la disrupció de les cadenes de valor internacionals han desembocat en una recessió econòmica històrica en la gran majoria del món.

Segons estimacions de la Comissió Europea, l'economia de la zona euro ha funcionat entre un 25% i un 30%¹ per sota de la seva capacitat durant el període de confinament més estricte. I s'espera que en el conjunt de la zona euro, el PIB baixi un 8,7%² en el 2020. En el cas de Catalunya i d'Espanya, l'impacte econòmic i social està sent acusat. Segons previsions de l'executiu espanyol, el PIB es contraurà un 11,2% aquest any i l'atur pujarà al 17,1%³. A casa nostra, la Generalitat preveu una caiguda del PIB entre el 10 i el 12% i unes taxes d'atur de entre el 15,4 i 16,1%⁴. En aquest context macroeconòmic, segons la Cambra de Comerç de Barcelona, l'índex de confiança empresarial referit al quart trimestre del 2020 es situa en (106,9), superior al del tercer trimestre (94,9), tot i així l'índex és del quart trimestre es trobaria molt lluny del valor observat al mateix trimestre del 2019 (-20,4%)⁵.

En aquest context i per tal de donar una resposta a curt i mig termini a escala europea, s'han posat en marxa diferents fons i mecanismes de finançament acompanyats de la creació de plans de recuperació i reactivació que ajudaran a canalitzar els fons destinats. En aquest sentit, l'instrument de recuperació Next Generation EU permetrà mobilitzar un volum d'inversions sense precedents.

En aquest document analitzarem els diferents instruments i mecanismes habilitats per les institucions europees destinats a la reactivació de l'economia, profunditzarem en el Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència de l'Economia espanyola: *España Puede*, detallarem les iniciatives que està portant a terme la Generalitat de Catalunya per promocionar projectes destinats a la captació dels fons i explicarem quin paper juga la Cambra de Comerç de Barcelona en aquest circuit i com pot ajudar a apropar els fons europeus a les empreses catalanes.

¹ Comissió Europea, European Economic Forecast. Summer 2020. 7 July 2020.

² Comissió Europea, European Economic Forecast. Summer 2020. 7 July 2020.

³ Gobierno de España, Cuadro macroeconómico, octubre 2020.

⁴ Govern de la Generalitat, Departament de la Vicepresidència i d'Economia i Hisenda, Escenari macroeconòmic de Catalunya. 2020 i 2021, octubre 2020.

⁵ Cambra de Comerç de Barcelona, Informe trimestral de conjuntura catalana, octubre 2020.

Nivell Europa

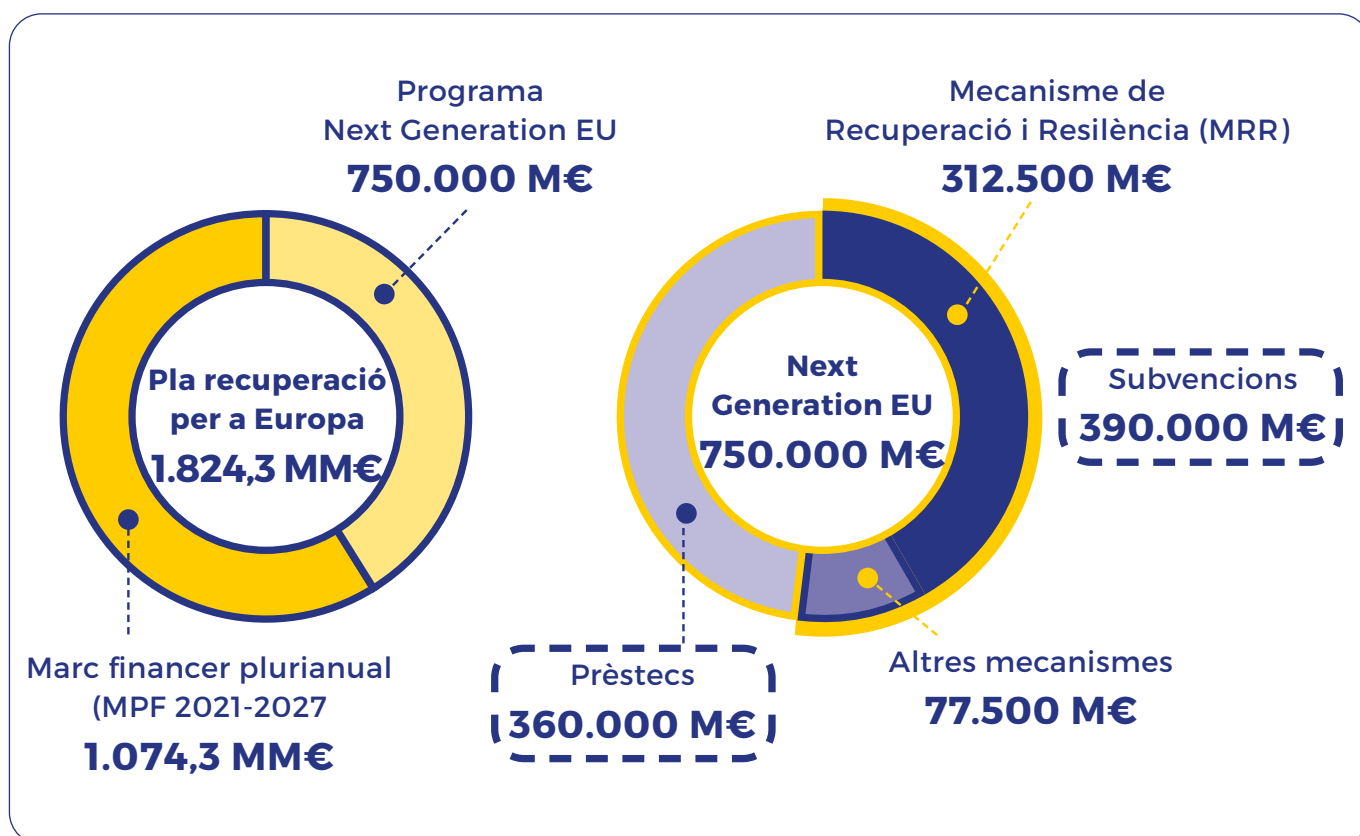
El 21 de juliol 2020 el Consell Europeu va arribar a un acord sobre el Pla de recuperació per a Europa i el pressupost a llarg termini europeu. En aquest acord, els màxim dirigents van definir el marc financer plurianual (MFP) 2021-2027 dotat amb 1.074 MM€ i un estímul addicional de 750.000M€, l'instrument **Next Generation EU**. En total, la Comissió Europea destinarà 1.824 MM€ a impulsar l'economia.

Next Generation EU

El Next Generation EU és un instrument extraordinari de la Comissió Europea que estarà dotat amb 750.000 M€ pels quals la CE podrà endeutar-se per obtenir-los. L'objectiu principal d'aquest Pla de recuperació és donar suport als Estats membres per mitigar els efectes socials i econòmics derivats de la pandèmia de la COVID-19.

Quants diners?

La Comissió Europea posarà a disposició 750.000 M€ dels quals 672.500 M€ estaran destinats al Mecanisme de Recuperació i Resiliència (MRR), d'aquests 360.000 M€ tenen format de préstec i 312.500 M€ són subvencions. La resta, 77.500 M€, es destinaran a reforçar fons de la CE ja en marxa: Fons REACT-EU (47.500 M€), Invest-EU (5.600 M€), Horizon Europe (5.000M€), RescUE mecanisme de protecció civil de la UE (1.900M€), Fons de Transició Justa (10.000 M€) i FEADER (7.500M€).

Per a què s'han d'utilitzar els fons?

Els Estats membres que aspirin a rebre fons del Mecanisme de Recuperació i Resiliència (MRR) han d'elaborar plans nacionals de recuperació i resiliència que defineixin programes d'inversió fins a 2026 incloent-hi objectius, fites i costos aproximats.

La Comissió anima als Estats membres a que s'inclouguin en els seus plans d'inversió i reformes els següents àmbits clau:

- **Activació (Power up):** posada en marxa de tecnologies netes amb perspectives de futur i acceleració del desenvolupament i l'ús d'energies renovables.
- **Renovació:** millora de l'eficiència energètica dels edificis públics i privats.
- **Càrrega i repostatge:** un transport sostenible, accessible i intel·ligent, punts de recàrrega i estacions d'hidrogen.
- **Connexió:** desplegament ràpid de serveis de banda ampla ràpida a totes les regions i llars, incloses les xarxes de fibra i 5G.
- **Modernització:** digitalització de l'Administració i els serveis públics, inclosos els sistemes judicial i sanitari.
- **Ampliació:** augment de les capacitats industrials europees en matèria de dades al núvol i desenvolupament de processadors de màxima potència, d'última generació i sostenibles.
- **Reciclatge i perfeccionament professional:** Adaptació dels sistemes educatius en suport de les competències digitals i l'educació i la formació professional a totes les edats.

Els plans nacionals han de contribuir a reforçar el potencial de creixement, la creació d'ocupació, la resiliència econòmica i han d'estar alienants amb les prioritats de la CE per a l'economia europea. En aquest sentit, l'Estratègia Anual de Creixement Sostenible (EACS) de 2021 defineix quatre principis per la construcció dels plans nacionals:

Per altra banda, els Estats han de vetllar per a que els plans presentats no vagin en contra de les accions de la UE en favor de la mitigació i adaptació al canvi climàtic.

Quins són els dos grans pilars sobre els quals construir els plans nacionals?

Amb una dotació financera de 672.500 M€, el MRR donarà suport a les inversions i reformes públiques i contribuirà a la cohesió econòmica, social i territorial dins de la UE. Ajudarà als Estats membres a fer front als efectes econòmics i socials de la pandèmia de COVID-19, garantint així mateix que les seves economies emprenguin les transicions ecològica i digital per ser més sostenibles i resilents.

Les inversions detallades en els plans nacionals han de pivotar sobre dos grans pilars:

- **Transició Ecològica:** Com a mínim, el 37% dels recursos han de contribuir a promocionar accions contra el canvi climàtic i afavorir la sostenibilitat mediambiental. Ha de permetre dotar a la UE d'una economia sostenible basada en sis prioritats: Economia circular, mobilitat sostenible i intel·ligent, descarbonització del sistema energètic, eficiència energètica dels edificis, contaminació zero i cadenes alimentàries segures (De la granja a la taula).
- **Transformació Digital:** Com a mínim el 20% dels recursos han de contribuir a construir una Europa digital. L'objectiu és encoratjar empreses a implementar i desenvolupar tecnologies relacionades amb la innovació basada en dades, la intel·ligència artificial, la connectivitat...

Com funciona el Mecanisme (MRR)?

El primer pas és que els Estats membres que aspirin a rebre els fons presentin els seus plans nacionals entre l'1 de gener i el 30 d'abril de 2021 (+2 mesos d'actualització).

Posteriorment, la Comissió Europea avaluarà els plans presentats i és el Consell Europeu qui ha de validar aquesta valoració. En aquest cas, per validar la proposta de la CE és suficient que hi votin a favor 15 Estats que representin el 65% del total de la població de la UE (majoria qualificada). D'aquesta manera, s'evita la capacitat de veto per part d'altres Estats.

Quan començaran a arribar els fons?

Un cop el Consell Europeu hagi donat el vistiplau a l'avaluació de la Comissió Europea per a l'aprovació dels plans, que es preveu cap al juny de 2021, els Estats membres hauran d'implementar els plans nacionals presentats.

Els Estats membres poden rebre un prefinançament del 10% si així ho sol·liciten, un cop aprovats els plans.

Els fons s'alliberaran als Estats membres quan es compleixin satisfactòriament les fites i els objectius pertinents que figuren en els seus plans de recuperació i resiliència.

El MRR posarà a disposició dels Estats membres 312.500 M€ en subvencions, dels quals el 70% es comprometrà entre 2021 i 2022 i el 30% restant fins a finals de 2023.

Nivell Espanya

Per tal d'accedir als fons del Mecanisme de Recuperació i Resiliència, cada Estat membre ha de presentar el seu pla nacional de recuperació i resiliència. En el cas espanyol, el 7 d'octubre es va presentar el Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència de l'Economia: España Puede. Aquest pla guiarà la inversió de 72.000 M€ procedents d'ajudes directes de la UE i permetrà la creació de 800.000 llocs de treball en els propers 3 anys, segons les estimacions del govern central.

Quants diners li corresponen a Espanya?

En el cas d'Espanya, l'assignació puja fins els 140.000 M€ com a total del Next Generation EU. D'aquests, 72.700 M€ corresponen a subvencions a fons perdut i 67.300 M€ a préstecs. Per relativitzar aquestes xifres, el total de fons als que aspira Espanya representa el 18,6% del total de fons de la UE i la injecció d'ajudes europees suposen més de 11% del PIB de 2019.

Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència

És el pla nacional que presentarà l'Estat espanyol a la Comissió Europea per a l'obtenció de fons i dibuixa les línies d'actuació del pla final que es presentarà a la Comissió Europea i que haurà de ser avaluat i ratificat.

El pla està inspirat en l'Agenda 2030 i els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) de Nacions Unides. També està alineat amb els criteris de transformació exigits per la Unió Europea. El seu objectiu és posar les bases per crear ocupació i empreses entorn a quatre transformacions que necessita el país: la digitalització, la transició ecològica, la igualtat de gènere i la cohesió social i territorial.

Vectors clau i objectius

El pla impulsat des del govern d'Espanya té dos vectors clau:

- La inversió verda, que representarà més del 37% del total.
- La digitalització, amb una incidència del 33%, 13 punts percentuals superior a les exigències de la CE.

La promoció d'aquest dos vectors respon a diferents objectius:

- Reducció de l'atur estructural.
- Increment de la inversió productiva.
- Major creació i creixement de les empreses.
- Acceleració de processos de reorganització empresarial i desenvolupament de xarxes.
- Modernització, descarbonització i digitalització del teixit industrial.
- Difusió tecnològica.
- Impulsar la formació de capital humà.
- Generació i transferència de coneixement al procés productiu.
- Millora de la distribució de la renda.
- Reducció de barreres d'entrada al mercat d'empreses innovadores.
- Increment de la productivitat dels factors clau.

10 polítiques tractores

A més de les quatre transformacions, el pla defineix deu polítiques palanca o tractores per la seva alta capacitat d'arrossegament de l'activitat i l'ocupació per a la modernització de l'economia i la societat, aquestes polítiques són:

1. Agenda urbana i rural i lluita contra la despoblació (16%)⁶.
2. Infraestructures i ecosistemes resilents (12,2%).
3. Transició energètica justa i inclusiva (8,9%).
4. Una administració pel s. XIX (5%).
5. Modernització i digitalització de l'ecosistema de les empreses (17,1%).
6. Pacte per a la ciència i la innovació i reforçament del Sistema Nacional de Salut (16,5%).
7. Educació i coneixement, formació contínua i desenvolupament de capacitats (17,6%).
8. Nova economia dels ciutadans i polítiques d'ocupació (5,7%).
9. Impuls de la indústria de la cultura i l'esport (1,1%).
10. Modernització del sistema fiscal per un creixement inclusiu i sostenible (-).

Governança

La quantitat de fons previstos és una oportunitat però també comporta una gran responsabilitat de bona gestió dels fons. Per aquest motiu es desenvoluparan i reforçaran estructures de seguiment i coordinació en quatre àmbits principals:

1. Àmbit del Govern d'Espanya: Creació d'una comissió per a la recuperació, transformació i resiliència i una unitat de seguiment del Pla de Recuperació en el gabinet del president del govern.
2. Àmbit de co-governança amb les CC.AA.: Reactivació de la Conferència Sectorial de Fons Europeus amb les CC.AA. i introducció dels Fons europeus en les conferències de presidents. Es potenciarà la participació d'entitats locals. S'espera que les CC.AA. gestionin directament un 52% del total dels fons.

⁶ % d'assignació de fons per política palanca en els propers 3 anys.

3. Àmbit empresarial: Es facilitarà una interlocució continuada amb les empreses i la resta d'actors, potenciant la col·laboració públicoprivada i el diàleg amb agents socials.
4. Àmbit parlamentari: Posada en marxa de mecanismes de redempció de comptes al Parlament a través de la Comissió Mixta per a la Unió Europea.

Nivell Catalunya

Catalunya ha començat a desenvolupar diferents iniciatives per tal d'aconseguir finançament per a projectes que vagin en línia amb el Pla de Recuperació.

La Generalitat ha creat el Comitè assessor Catalunya-Next Generation EU (CONEXT CAT-EU), un òrgan col·legiat que té per objectiu promoure i identificar projectes que optaran a aconseguir recursos del fons europeu de recuperació.

També s'ha creat la Comissió per a l'elaboració del Pla per a la Reactivació Econòmica i Protecció Social com a conseqüència de la crisi de la COVID-19 (CORECO), que és l'òrgan creat pel Govern de la Generalitat per articular la resposta del sector públic als reptes econòmics i socials derivats de la COVID-19.

La CORECO es va crear el mes de maig passat, i els seus treballs s'han centrat en dos àmbits:

La primera, de caire operatiu, ha consistit a analitzar els efectes de la pandèmia i posar en marxa actuacions d'emergència per minimitzar l'impacte de la crisi.

La segona, inclou actuacions de caràcter estratègic i amb un horitzó temporal més ampli, orientades a estimular els sectors amb major capacitat de creixement, accelerar la creació d'ocupació i avançar cap a un desenvolupament més sostenible i just. En aquesta segona línia de treball s'emmarca la redacció del Pla de Recuperació.

Nivell Cambra

La reconstrucció europea passa per reconèixer el paper de les pimes en la creació de llocs de treball i creixement sostenible. Per aquest motiu, volem canalitzar els vostres projectes d'inversió per poder-los fer arribar a les autoritats responsables de dissenyar els mecanismes de distribució dels fons.

Pel que fa al calendari, entre els mesos d'octubre i desembre de 2020 es poden presentar les propostes de projectes als governs que treballaran per definir els mecanismes per gestionar aquests fons. De cara a mitjans de 2021 fins 2023 es preveu que s'obriran les convocatòries específiques on es podran presentar els projectes per a obtenir finançament.

Si tens un projecte d'inversió **altament innovador**, amb potencial **transformador** i efecte **multiplicador, escalable**, que impulsi la **creació de llocs de treball** i el **creixement sostenible**, que tingui un elevat **impacte econòmic**, que impulsi la **transició ecològica** o que contribueixi a la **transformació digital** dels sectors econòmics o social, presenta'ns-el!